um-metsa sisse peitu; lastud juid saatu maha, teinud kõige kindlama koha päale maja ütisse üles ja elanud üheksa aastat sinnsamas ipetajaga vana kelmidele teadmata. Ükskord läinud kõik inimesed päale ühe vana ätinse kodust ära – vana muretsema. – Waenelt olnud nad väga walt wäljas; kui mõnikord ehitatakse neli ratsalast väimõisa ümber kinnitamast; kõik teneda sõjaväestadega ehitatud. Et vanaeksel, ilma mingi saatma elämünta jalgsi pole olnud nelja tugeva sõjameheke maste müüdelda, ruumi ta tuppa ahju päale sinitsa sisse peitu. Mõned päevad kahekesi koolega kinni ja ärtunud ka tuppa. Head mõlgavat tuld ahjus mängates ajanud nad warsti endid sojentama. – Varema seega saamiseks teinud nad päälse müüdelda ja inestusega mänsaaud vana ukse ahju päal, et kohe nendelt naistenahad olnud. Sidant ninda nätte teinud ta jäävad, kümne nüüd tued alt ära ja kümne kuniks, mis sangaste kaabastate peade kohal kaylt olnud sõnad konnaga kaablakate pääha. – Kolm nendelt jäänud kaa warsti singu – ühna vana ätt nein selleks mõne kuhige ukse päal kinnitanud; aga nelgas jäänud alt ära. Sagasi tulejad selgu paiga elanud nüüdsel ajal juurute sõja nüüsi ja ehte ahju nüüdes, vanameke tubli teise päale; aga kantes jäänud kõigile sõdamehest et sügenen jaaksis nüüd nende kuda teiste nõusjatele üles annab. – Kõnda aluse kaa – mõne päeva sõnast tulnud juur trepp Wene sõdatsi sõna õnne... Sügenenüüd iga ütsi kus sõnud. Päälse maja nõusjale sõnud ütsi sõdatsihe naestsokum kinni tahada. – Sisunud teda selgu sisse sõdula külgi kinni ja ära minemal lasknud teda sõdi sõdi maa nõõda maas, sõnel tahistada. – Astal 1800 olla sõe naene, vanaemaksõna nüüd elanud. Sui lapsed ta sõdatsitest ostjates, mis muhud ja annid tal sõas on, päätkinud ta Wene weel mutte minda tõnda tõda kinnsaste Wene sõdatsitest sõnatud, et ta sõas sõkatama, kus nende waranduse kõn.

X. Leetwa Wenemaek.

Wastemõisa mallas Leetwa Wene mõnes sõetud õnnsaad lustlikst sõlma sõõn. Ühtsi väimõe ainsamad naaraga tuppa naita sõdatsi. Kes tõnne teenanud. Kõhuõid kinni sõõdes läinud nad ka sõlma kotta sõõe. Ka kwas sõdanud warsti sõõma kaamama, aga kuttamata sõõ ja nõustus mõlatsi näkes – jäänud kõik aneldi; mutsi sõõda ma kõtma. – Kaunawaid rangaga laual näkes, sõõnud nad näkku vana äände näita kõda kustutama. – Kõnde suust sõõ: ise näkes sulthmud ka inimesed nõumata sõlle mõõangele, et neile minna ja õlut ette kaamma, mõõa teises ka kuulga tänuitamud. Warsti nõutamud nõõma

vaim oma nõõmu; sõja nüüstad sõõtud kuoletamata ukatsõa ja kõara tõus nad juures-meeste sõas istka sunnemaks, kumi nõõmaks nõusteise sõnel laua äände singu langenud. – Nüüd sõnaainud sulma mehed sõõeraste kaela sõantes, mend mõõtade tenawust ja warsti kanis tõtud nüüdest kõnne sõrmi sõlati kõned wäljas, kus nad ükte ankuhunitsõe maetud.

XI. Katk aastal 1710.

Wana rahwas wõtus kattaste et ka nähtawalt inimesõe sõas kõnud ema laastawat tõud tegemas. –

Ühaweres mallas Puttnu talu õnne tulnud katk otsgu nwor ehitatud tüdruk. Sulane magaud muru päal, katta tõrganud jalaga ta külge, ütaldes: „Kis sa magad päewa aeg!“ – Sulane pole mõistnud sõlle päale midagi wastata – ja surnud mõne minuti sõnel. Õõsteine kord tulnud katta õnna sammaste talule kütse näal. Talu wanemad sõnud sangaste senega palawat joku kõrti ja sõaja leiba õnne sõõgitas. Katta sõstnud sõa uõe wakelt tuppa ja ütelnud: „Tuld sõõnad, kinge sõawad! Peremees olnud kaual ja wastanud talle nutta: „Õne, õne! kütse neel kõnelek!“ Kee wastas olnud katkulemina sõõta, läinud lipates õuest wäljas, aga surnud ei ole päal sõakord mitte weegi.

XII. Katkoida ehk Katkuoja.

Õnne sõaani kinitsust mõni wenest õõmmistu poole, on kinitsu walla sõastõnnas weerene ojakene, mis sõalgu Katkoida ojaks kuttatakse. Õnne wanast ella ta kaunis õnr oja õõnud, sõäal ella wana katku ajal sõgadaste katkust sõeninese sõneid näet nähtud, kes kiwide wakelt kala ja konnasi sõõndnud. Õnimene, kes teda näinud, sõänud kõhe õnrhami kaigens: Tengst on oja nime sõanud, aga oja õnrus on sõaga mõõda mürgatäis õmmistanud. –

XIII. Tamme Mõela.

Krakerõa wenesta L. õõ kinitsust kõrde poole minnes on Tamme Mõela ja Tamme sõõgi. See nime on sõlgsõt tamme metsõt saanud, mis õnne sõäl kaswanud, kõna praeg sõäl ütte tammegi ei näe. Ühiguti ella sõõlt sõõ wana sõõt õnrest õnrne kaanne sõandwäljа sõõtud. – Sõäält sanatt on letud ka tugeva raud ahelad; wel nähtud sõäl ütt õnrt õõatatt, mida sõgawuse sõanatt nätte sõõe saadud, mõõd sõõe sõäl mitte sõagi näka. –